

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskani se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto

G. župnikom in drugim o ekvivalentu prepisnega davka.

Na vprašanje: ali ima pri odmeri pristojbinskega davka (ekvivalenta) za prihodnjih 10 let za podlago služiti prejšnji ali novi cesarski davek, odgovorjamo: da novi davek in sicer v znesku brez priklad za deželne, šolske in občinske potrebščine in potrebo za zemljišno odvezo. Cela svota cesarskega gruntnege davka se je namreč na podlagi nove vcenitve postavno razdelila na posamezne dežele, toraj tudi na deželo našo, in na ti podlagi imajo davkoplačevalci z letom 1881 začemši odrajtovati svoje doneske, in ravno z letom 1881 začne tudi za prihodnjih 10 let pristojbinski ekvivalent. Da pa more presoditi vsakdo, ali je dotični pristojbinski ekvivalent odmerjen prav, in da se morebiti s tem v okom pride nepotrebnim prošnjam in pritožbam, upamo da vstrežemo na vse strani s tem, da o kratkem posnetku tu navedemo določila dotičnega ukaza c. k. finančnega ministerstva dne 3. maja 1850, kakor sledi:

1. Za odmero pristojbinskega ekvivalenta se ima najti vrednost dotičnega nepremakljivega blaga od 10 do 10 let na podlagi povprečnega čistega dohodka, ki ga je donášalo v zadnjih desetih letih povprečno za eno leto.

2. Za omenjeno odmero se ima toraj čisti dohodek v zadnjih desetih letih natanko povedati uradu za odmero pristojbinskega davka postavljemu.

3. Naznanila o dohodkih pregleduje politična okrajna oblast s poklicanimi zvedenci,

če jih za potrebne spozna. Na podlagi dotičnih dohodkinih računov in inventarjev, se določi znesek čistega dohodka, dvajsetkratni znesek ta istega pa za vrednost dotičnega posestva, kateri pa nikdar ne sme manjša biti, kakor znaša stoterni cesarski davek, ki se plačuje od dotičnega posestva itd.

Cesarski zemljišni davek toraj ni edina podlaga za postavljanje vrednosti dotičnega posestva, in marveč le merilo za najnižjo vrednost istega v zadevi odmere pristojbinskega ekvivalenta.

Gledé na omenjena pglavitna načela pri odmeri pristojbinskega ekvivalenta in pa gledé na dotično naznanilo bode toraj mogoče preudariti, je li od tega ali unega zemljišča pristojbinski davek prav odmerjen, ali ne?

Če se toraj z oddanim izkazom z odmerjenim davkom ne vjema, naj se prosi dotični urad, da naznani razloge, na katere se odmera opira, da bode mogoče temu ugovarjati, kar se ne bode zdelo prav, in pritožiti se zoper previsoki pristojbinski ekvivalent.

Za pritožbo je po postavi od 19. marca 1876 § 1 postavljeni obrok na 30 dni od dneva vračbe dotičnega plačilnega lista; in kadar se zahtevajo med tem časom razlogi, na katere se davčna odmera opira, je z dotično prošnjo omenjeni obrok prestrižen, in začne potem na novo teči od dne vračitve naznanjenih razlogov.

Prošnja za naznanilo razlogov, kakor tudi pritožba zoper previsoko odmero pristojbinskega ekvivalenta vložiti se pri c. k. uradu za odmero pristojbinskega davka.

Naj vsak svoje naznanila po tem pojasnenji

pregleda in po teh določbah resnično dotični gosposki pové — znabiti bo marsikje davk znižan. Kakor je bil zemljišni davk do zdaj previsoko odmerjen za Kranjsko, tako se tudi cerkve in duhovska posestva od nepremakljivega premoženja prepisnega davka (Gebühren-Aequivalent) marsikje preveč plačevali.

Konečno še dostavljamo, da naj se podviza kdor misli, da ima zoper odlok pravično pritožbo: ker zadnji čas za pritožbe (reklamacije) je odločen do 12. septembra tek. leta.

Nekaj o kapitalu.

Ker se dan današnji toliko toži o preveliki sili kapitala, kateri hoče vse manjše gospodarje uničiti, ne bo menda napačno, da spregovorimo besedico o kapitalu. Gospodarski nazori se v raznih dobah spreminjajo. V srednjem veku so bili ekonomski ali narodni gospodarji vdani merkantilizmu, to je, njih glavno vodilo je bilo, da si je treba pridobiti kolikor mogoče zlata in srebra, s kupčijo, ker to je vir sreče in bogastva, za zlato se vse dobi. Vse je toraj moralo služiti temu namenu. Samo da se je zlato in srebro pridobivalo, za druge stvari se niso dosti zmenili. Zato so tudi le kupčijska mesta neznansko bogatela in gospodovala. Ko so Španci našli Ameriko in ko je od tam toliko zlata prihajalo, zane-marjali so domače polja, vinograde in rudokope, češ, kaj bomo ukvarjali se s trdim delom, če pa nam zlato brez težave prek morja dohaja. Pa pogubnost te gospodarske sisteme se je nad Španci hudo skazala. Lepa španska dežela postala je popuščena in zanemarila se

Flavija.

Prizori kerščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

III.

A magno demissum nomen Julo.

(Dalje.)

„Potem, da resnico govorim, se ženska nikakor ne zbira. Konja, osla, obleko, posodo si zberemo; kajti poznamo jo žg prej. Žensko pa le to skrbi kako bi skušnji ušla ali kako bi jo zaprečila, hoté nas premotiti. Pred poroko se ne razodene dosti, potem pa žalibog vse preveč.

„Nato, kakor je bogastvo in čast, stvar sama na sebi malovažna, v porabi pa dobra ali slaba, kakor jo obračamo, tako stoji tudi ženska na meji, ki loči dobro od hudega. Ako dopustiš, da hodijo k njej vedeževalke, prodajalke biserjev in ponujalke snovi, v nevarnost postaviš njeno čednost; če ne, pa njeno potpežljivost preveč skušajš.

„Sicer pa, kaj če koristiti tvoja opreznost? Ženska če je golobica, ni je treba obstraživati; nesramnice pa ne moreš nadzorovati. Tudi ne

bo nikdar pogrešala sredstev, da se ti maščuje, ogernivši te s sramoto. Da se tej nevarnosti izogneš, moral jo bodeš prav lepo častiti, njene dojnice, skupljence in sužnjice ljubiti.

„In slednjič, kaj pričakuješ od soproge? Da tvoje gospodarstvo ravna, te v terpljenju tolaži, da ti dolgčas preganja? . . . Toda prvo veliko bolje opraviš zvest, naučljiv služabnik, kakor pa ženska, ki misli, da je še le takrat gospodinja, če tvojim željam in tvoji volji nasprotno dela. Tolažbe v terpljenju in nadležnostih življenja pa najdeš pri dobrih prijateljih in da dolgčas ne prodajaš, glej na tista rahla znanja, ki se dajo narejati in opuščati, kadar se ti zljubi. Izgovarjaš se z osamljenostjo, v katero praviš da bodeš pregnan. Ali moder človek vé vselej in povsod zbirati okoli sebe blage in duhovite moze. Hočeš svoj rod ohraniti? Gola nespamet. Kaj ti je kvare, če odživeš svoje ime sabo uzameš? Čemu si usmišljaš, da so ti potrebni otroci, ki bodo znabiti onečastili tvoje ime, grenili tvojo starost? Pomisli, da lahko stopijo pred tabo v grob, ali pa da se jim bo predolgo zdelo čakati, kdaj se ti va-nj poravnajš.

„Tvoje premoženje oporoči vrednim rokam.

Boljši je, da pride v gotovo rabo, kakor prepuščati ga naključbi.

„Postavimo pa na zadnje ta najsrečnejši primerljaj, da si dobil krepostno žensko. Zarad tega ne boš bolj srečen. Svojim bolečinam in terpkostim bodeš moral tudi njene pridružiti in tako si bodeš lastno breme stežaval.“

Lahko je bilo iz tacega govora proti zakonu tak sklep izvesti, da ga je odobraval živa pohvala poslušalcev.

Kaj naj pa Eusebij odgovori? Kaj dostavlja? Kaj popravlja? — Sumljiv molk, rogajoča pazljivost ga objame, ko ustane na odgovor.

„Dobro si vedel, o Cereal, pravdo zagovarjati proti zakonskemu stanu in jez bi ne imel nič ugovarjati proti tvoji razpravi, samo da bi se ne bil pokazal tako neusmiljenega šibavca. Pravi modrijan ne zametava resnice zagreškov, ki so resnici priméseni, a tudi ne zakona zarad pomanjkljivosti in pritežnosti, ktere v sebi ima.

„Ali so pa tiste nadloge kterikrat tako gosto nakopičene, kakor si jih kazal? Gotovo ne. Če se pa v zakonskem življenju posamez, sem in tje razdele, zgube malo da ne vso moč.

je tako daleč, da je deloma postala puščava, koder je bilo prej pri marljivem in skrbnem delu rodovitno polje. Pozneje so Španci zgrabili Ameriko, zlata vir se je vsušil, domačinska zemlja je bila pa zanemarjena in tako so Španci postali iz bogatinov najrevniši narod. Prepozno so uvideli, da zlato, ki je danes tū jutri tam, ne more biti podlaga ljudskega blagostanja, ampak da je dobro obdelana, rodovitna zemlja bolj varen in stalen pogoj za blagostanje dežele in ljudstva.

V osemnajstem stoletju se je rodila nova šola, zlasti na Francozskem, ki je trdila, da je zlato le sredstvo za kupčijo, da pa samo na sebi nema vrednosti, ampak pravo vrednost imajo le natorni pridelki, ki služijo človeku za vsakdanje potrebe, v hrano in obleko. Ti so tudi rekli, da le kmetijsko delo ima vrednost, kar drugi stanovi delajo, da je brez veljave in vrednosti.

V novejšem času pa je nastala na Angleškem spet nova šola, ki je postavila svoj temelj na kapital, ter zanikajoča vse krščanske nazore proglasila je boj za obstanek, trdeča, da je življenje boj vseh zoper vse, da se v tem boju ne sme poznati nobene milosti, da bogatejši sme brez kazni zadušiti slabejšega tekmeča. Ta šola je tudi učila, da je vsako delo dobičkonosno in enake vrednosti, ako ima pokazati enake vspehe. Angleži so bili bogati, imeli so velike tovarne, veliko kapitala, dobro uredjene kupčijske ceste, toraj se jim ni bilo bati nasprotnika. Lahko so se podali v gospodarski boj, ni toraj čudo, da je ta nauk na Angleškem nahajal kmalo dosti vernikov in podpirateljev. Pa tudi bogati judje in drugi bogatini po celi Evropi so se tega nauka radostno oklenili. Glavno njih vodilo je bilo, narediti kupčijo in obrtnijo po vseh deželah svobodno, in odstraniti vse krščanske ovire, ki so kapitalu omejevale še divji boji zoper slabejšo bitja. Na korist Angležev, judov in tistih liberalnih bogatinov, ki so se hoteli znebiti vseh krščanskih „ozirov in predsodkov“ se je ta nauk sčasoma bolj in bolj razvil v njihovem smislu, svobodna kupčija in svobodna gospodarska vojska, ki je bila le na korist Angležem, judom in bogatinom veletrgovcem,

proglasila se je kot blagonosna rešiteljica iz srednjeveških spon, kot spasiteljica vseh narodov; ta pesek „svobode“ se je metal raznim državnikom v oči, da so sčasoma vsi odprli meje angleškemu blagu, da so padle zadnje mejne stražnice, da je angleško in blago iz velikih judovskih tovarn preplulo vse evropske somnje in trgovišča, ter zadušilo domačega obrtnika. Če se je ta pritožil, reklo se mu je: to je železni zakon narore, da mora slabejša bitje poginiti in prostor narediti močnejšemu. V dokaz teh nazorov si je mislil Anglež Darwin celo filozofično sistemo, v kateri je isto trdil, kar angleški trgovci. Tako je angleško narodnogospodarstveno mišljenje složno postopalo z novo angleško filozofijo, vse v ta namen, da so se meje raznih držav angleškemu blagu zastonj odpirale, saj je bilo to „liberalno“, da padejo vse colne meje, saj je bilo to „napredno“, kar je trdil Darwin o naravnem boju za obstanek.

Za vse narode, ki so jik slačili, imeli so Angleži le to tolažbo: skusiti, da si pridobite enako bogastvo, da si odprete enake kupčijske pote, da si napravite enako dobre tovarne in izdelujete enako dobro blago, pa boste tudi lahko „bili boj za obstanek“; našemu blagu meje zapreti, tega pa ne smete storiti, to bi bilo nazadnjaško in srednjeveško, to je zoper „duha časa“ (tako se je imenoval angleško-judovski duh).

Te gospodarske šole, ki se zamore najboljše judovsko-liberalna imenovati, oklepajo se še zdaj liberalci vseh dežel. Kako so gospodarili naši liberalci v zadnjih 20 letih, to čutimo še v vseh kosteh. Da so le nekteri bankirji, podvzetniki in mogočniki obogateli, potem naj poginejo celi rodovi, zato se liberalci niso brigali, češ, to je železni zakon narore, da morajo slabe bitja poginiti. Po nazorih teh ljudi je kapital vsemogočen, on stori, kar hoče, njemu morajo hlapčevati kakor maliku vsi ljudje, kar jih leze ino grede.

Grozno je gospodarila ta sistema pri nas v Avstriji, pa tudi po drugih deželah. Kmetija za kmetijo vrgla se je molohu kapitalu v žrelo, obrtnik za obrtnikom moral je svojo delavnico zapreti, ker mu je tuje blago ves zaslužek

vzelo. Kako so se potem še domači kapitalisti slekli pri glasovitem „krah“ l. 1873, to je še vsakemu v spominu.

Preobširni bi postali, ako bi hoteli na vse strani osvetljevati pogubnost tega narodnogospodarskega načina. Za danes hočemo spregovoriti le še par besedic o kapitalu.

O kapitalu se lahko čuje dvojna, popolna nasprotna sodba. Enim je kapital vse — še namest Boga; drugim je največje, zaničljivo zlo. Socijalisti, n. pr. so zakleti sovražniki kapitala ter mu odrekajo vsako dobro lastnost. Taka sodba je zopet krivična. Tudi kapital zamore blagonosen postati in brez njega se skor nič velikega izvršiti ne dá. Kaj koristijo človeku um in zdrave roke, če pa nima začetrnega kapitala, on si pomagati ne more. Ko bi kak Slovenec imel mnogo kapitala in bi ga porabil v ta namen, da bi izsušil ljubljansko močvirje, da bi pogojznil Kras, da bi spreminjal goličave v prijetne in plodonosne vrte, ali tacega ne bodo blagoslavljali še pozni rodovi? Ljudje, ki bodo potem na novo pridobljeni zemlji živeli, bi se li tega „kapalista“ s hvaležnostjo ne spominjali? In ali ne bo cela dežela bolj srečna, ako se bo vsled tega pridelovalo več žita, in bo toraj cenejši postalo za reveža? Gotovo je toraj, da kapital sam na sebi ni nobeno zlo, ampak dobrotas, ako se prav porabi. Kdor pa svojega denarja ne zna rabiti za kaj drugega, kakor da ga drugim za visoke obresti posojuje, tak kapitalist ni dobronik, ampak ropar. Kakor se najdejo roparske čebele in roparski čmrli, ki drugim pridnim delavkam sad njih truda roparsko jemljejo, tako zna tudi kapital roparsk postati, in to se današnji čas pogosto godi. Vsi kreditni zavodi, ki od kmeta več obresti jemljejo, nego mu posojeni denar pri kmetiji ali kupčiji dobička nese, so roparski zavodi. Kajti denar sam na sebi ni produktiven, ako si kmet z izposojenim denarjem kupi živine ali zboljša svoje njive, potem je produktivna le zemlja, ki mu sad rodi in živina, ki se mu redi in množi; visokost obresti morala bi se toraj ravnati po dobičku, ki ga umno in skrbno kmetovanje prinašati zamore od svote 100 gl., ne pa da se kmet vrže v eno torbo s trgov-

Spodobi se prezreti jih, da pretehtavamo višje in krepkeje vzroke in najstarodavneje sporočilo, ki govori zakonu na prid.

„Kot poroštvo višjih razlogov navajamo postave, pri Grecih in pri nas proti zaničevalcem zakona dane. One so velele, da so izobčeni iz javnih služb in da so zapadli težkim davčinam. Kar pa zadeva stara sporočila, se sklicujem, o Cereali, na tvoje lastne besede.

„Kaj sam nisi v tem oziru bral, slišal ali videl? Ali moreš tajiti, da ni pri nas soprog, katerim gre občudovanje in čast? Misli na znana imena Lukrecije, Kornelije, Porcije, žene mlajega Bruta; na Bilijo, soprogo Duiljevo, Márcijo, Katonovo hči, Anijo, Valerijo. Spominjaj se tiste Turije, kateri je sam njen mož sestavil nagrobni govor in Matidije, katero je hvalil cesar Hadrian.

„Pojdi tje, in poglej, o kolikih teh soprogah je zaznamljeno na grobiščih, da so bile čiste, zveste, udane, drage. Pomisli, koliko jih je v zgodovini, ki so šle za svojimi možmi v pregnanstvo, v smert, koliko da jih z največjo skerbjo odgojalo svoje otroke, predlo in delalo s svojimi plemenitaškimi rokami.

„Ali ti čem praviti slavne napise, ki hranijo spomin nekterih, o katerih se bere: mati vseh ljudi, vseh pomočnica, vzor kreposti in čistosti? Tacih napisov je brez števila. Menim,

da je nepotrebno oslavljaliti zakon pred poslušalci, ki so že občutili njegov dobrodejni upliv, ali pa so namenjeni prej ali slej ga skusiti.“

Poslušatelji so strmeli ne vedoči, kamo da meri tako govorjenje. Ali ni šlo za kristjansko samstvo? Kaj namerja tedaj s svojimi trditvami o zakonu? Evsebij pa nadaljuje:

„Ker je zakon potreben in sam na sebi svet, ima kristjanstvo njegove vezi okrepiti in mu dati višjo čast. To je moralo storiti glede tistih, ki takih zavez iščejo, kakor posebno glede tistih, ki se jim odrečejo in sicer prostovoljno. Če bi bil zakon res takošen, kakoršnega si ga naslikal ti, o Cereali, kje pa je potem zasluga, ako se ga kdo zdrži? Kaj je samstvo, o katerem ti govoriš, drugega kot sebičnost, samoljublje, očitno epikurjevstvo? Ti še dalje dereš ko numidski Metel, ki je rekel: „Ker je natura tako naredila, da z ženami ne moremo srečno živeti, pa tudi ne brez njih biti, zatoorej moramo bolj misliti na lastno obranje, kakor na minljivo poželjivost. Ne oziraje se na ta vzrok, zagovarjaš popolnoma razuzdano samstvo.

In vendar ti ni neznano, da je čistost veljala zmerom kot velika dragocenost. Nasul sem ti že vzgledov iz zakonskega življenja in lahko bi ti jih dal še cel zapisnik takih, pri Grecih in Rimljanib, ki so čisto živeli tudi zu-

naj zakona. Nečem govoriti o devicah, katerih pravljica omenja: Atalante kalidonske, Harpalike traške, Diane in Minerve in še mnogo drugih; preskočim tudi basenska poročila o Kamili, kraljici volščanov, Kasandri in videcu Hridu. Ako hočeš, molčim tudi o zgodovinskih imenih p. o hčeri Faedonovi, ki svojega onečastenja ni mogla preživeti, o hčeri Democionovi, ki se je podala v obrano smrti, da ne bi devišstva izgabila, o petdeseterih devicah špartanskih, ki so umreti sklenile, da odidejo Mescencem, o mladi Stimpfálidi, katero je preganjal Aristóklides, kralj orhómenski, ktera je umrla oklenivši se Dánnega altarja, o hčerah Skaidasovih o Leuktri in o sedmerih devicah miletških. Vse to, o Cereali, ne bom preiskaval, le opozoriti te česa, na dokaz visokega spoštovanja, ki so ga stari imeli o samstvu, na resnico, da vse njih vere hočejo biti čeznatornega začetka, da imajo čeznatorno rodoslovje. Kdo ne pozna basni o rojstvu Minerve in Bakha? In vi Rimljani, ali ne častete v Iliji, materi ustanoviteljev tega mesta, popolno, vedno čistost?

In kaj čem besediti o naših vestalkah? Kakega upliva na državni blagor jim ne pripisujete? Ali se ni pred kratkem senator Simah nad tem pritoževal pri cesarju Valentinianu, da bo države konec, če bodo one od-

cem, ter mora z njim vred enake obresti plačevati.

Kapital bi moral biti pri delu le za hlapca, za pomočnika, ne pa za gospodarja. Po sedajni judovsko-liberalni gospodarski sistemi se je gledalo le na to, da so se v kaki deželi nabirali veliki kupi denarja, in če se je moglo reči „naša dežela je srečna, ona premore toliko in toliko kapitala“, pa so bili zadovoljni. Na Angleškem so res nakupili mnogo denarja, pa — je li dežela mar za to srečna? Kaj ima revni delavec od tega, če v angleški banki toliko milijonov leži? Bogati in srečni so angleški lordi, trgovci in posestniki tovarn; pa teh je le malo, velika množica ljudstva so revni delavci, sužnji kapitala, ker se jim ravno toliko zaslužka vrže, da pri delu ne omagajo, da zamorejo še naprej delati in posestnika bogatiti. Švedska in Norveška, pa tudi Danska so menj bogate, pa bolj srečne dežele, ljudstvo je v obče bolj premoženo, ker je premoženje bolj enako razdeljeno, ker je svobodni kmet podlaga državnega reda in državne moči.

Tudi na Dunaji so pod liberalno vlado postali milijonarji, po mnogo tisoč ljudi v državi je prišlo na beraško palico. Dokler se bo blagostanje kake dežele sodilo le po tem, koliko je denarja v deželi, tako dolgo bo slabo za ljudstvo, dobro pa bo še le kedar bodo kmetje brez dolga, kedar bodo toliko pridelali, da bodo dobro in lahko živeli, kedar bodo samostojni in neodvisni, zavedni in ponosni; dobro bo, kedar bo imel obrtnik zadosti zaslužka, to pa se bo zgodilo, kedar bo imel kmet toliko denarja, da bo od obrtnika kaj kupiti zamogel, in kedar se bo branil in lahko meril s tujim prodajalcem in trgovcem. Če smo mi železnice zidali na svoje stroške, in če mislijo zdaj še tarife znižati za železnice, potem mora to veljati le za domače obrtniške izdelke, ker mi nismo dragih železnic zidali, da bi tujci: Angleži, Lahji, Francozi, Nemci in judi iz vseh dežel po njih svoje blago po nizki ceni dovaževali,

našim obrtnikom pa zaaslužek jemali. Nes pametna in pogubna je toraj svobodna kupčija, ter kaže malo zdrave politike, ne pobirati colnine od tujega blaga! Pomoč toraj našemu kmetu, pomoč in bramba našemu obrtniku! Da imamo le vsi dosti hrane in obleke ter smo zadovoljni, pa bo dežela srečna, naj je že potem na Dunaji milijonarjev malo ali veliko, ali pa tudi nobenega! Naj bodo druge dežele, kakor Anglija, Belgija itd., na videz bolj bogate, naj imajo posamezniki med njimi milijone, jih vendar ne zavidamo, ker tudi vemo, da je tam na tisoče „belih sužnjev“, ki po tovarnah za male krajcarje tlako delajo, da kapitalistom méd in tisoče nabirajo. Toraj ne skrbimo za milijone, ampak za to, da imamo zaslužka in kruha za potrebo; da postane po dobrih postavah naš kmet neodvisen in premožen, da lahko državi da, kar je njenega ter davk pošteno odrajuje; da našemu obrtniku zaslužka ne zmanjkujel! Tako bomo lepšo srečo v deželo privabili, kakor nam jo zamorejo vsi milijonarji dati. Človek živi od kruha, zlata in srebra ne more jesti, toraj pametna vlada skrbi v prvi vrsti, da ima ljudstvo kruha dovolj; če imamo potem kaj več kapitala ali le za silo in potrebo, na tem ni veliko ležeče. Skrbeti moramo sicer z varčnostjo za pomnoženje našega kapitala, pa potem ga moramo rabiti plodonosno za koristne namene, ne pa po roparskem načinu za obresti brez dela in za stiskanje ljudstva. Vničevanju in razkosavanju kmetij po roparskem kapitalu, zatiranju naših obrtnikov po tujih in domačih nepoštenih kapitalistih in kupčevalcih se mora prej ko mogoče v okom priti.

Upajmo, da bo državni zbor potrebno sklenil, da se naš kmetovalec in obrtnik ohrani, ker to je podlaga miru in sreča države.

Politični pregled.

V Ljubljani 2. avgusta.

Avstrijske dežele.

Kakor je bilo pričakovati, so se češki listi skor vsi uprli „Politiki“, koje dunajski dopisnik je bil pisal, da je le nemščina sposobna biti **državni jezik**. Zdaj pa se „Politik“ sama že umika, ter pravi, da ona ne odobrava, kar je pisal nje dopisnik iz Dunaja, in da je vsak jezik sposoben za državni jezik, ne samo nemški, da Čehi sicer ne bodo posiljevali državi svojega jezika, da pa tudi postavnega dviženja nemščine v državni jezik ne bodo trpeli; da pusté nemščini toliko nadvlade v državi, kolikor si je bo ta jezik sam po sebi pridobil, sicer pa da Čehi zahtevajo vsaj v čeških deželah popolno ravnopravnost češkega jezika pri vseh uradnih, in če se že hoče razloček delati, da mora biti kteri jezik prvi in drug še le v drugi vrsti stati, potem pristojna v čeških deželah prvo mesto češkemu jeziku. Nasprotno pa nemškoliberalni časniki še vedno sanjajo o tem, da se mora nemščina proglasiti za državni jezik, ter hočejo druge jezike še bolj v kot potisniti, nego so bili pod liberalno vlado, tako na priliko, kakor hoče graški Waser in metliški Ogrinec, da bi bilo vsako pismo v katerem drugem, nenemškem jeziku neveljavno, sploh da bi se v drugem jeziku ko v nemškem sploh nič uradnega pisati ne smelo. V očigled takih nazorov je vsako pogajanje nemogoče, in videti je, da smo od odprave z nemškimi liberalci še zelo oddaljeni. Kajti ti ljudje so v novejšem času svoje nemško stališče še ostreje povdarjati začeli, ko kedaj poprej, in v nemško-pruske liste, kakor v „Augsb. Allg. Zeitg.“ in v „National-

Zeitung“ pišejo celó, da mora vsaka država na podlago kake narodnosti zidana biti, ter da se mora Avstrija edino le na nemški živelj nasloniti, vse druge narode pa na na steno pritieniti ter jim vsako politično veljavo vzeti po izgledu Madjarov, ki na Ogerskem tudi tako gospodarijo, da se nič ne ozirajo na želje nemadgarskih narodov. To je pač politika nasilstva in absolutizma (lepa taka „liberalna“ stranka), pa mi menimo, da naši nemškoliberalci nimajo dovolj moči, da bi te nakane izvršili.

Znano je, kako se je zadnji čas v gorenji Avstriji ustanovilo neko „**kmečko društvo**“, ter proglasilo kot svoj program, da naj bo kmet neodvisen od doktorja in od duhovna, ter naj sam za se skrbi. Pa kmalo se je pokazalo, kakošne barve da je to društvo; pri svojih mnogoštevilnih shodih so namreč ti Kirchmayri in Krennmayri ropotali samo zoper konservativne poslance gorenje-avstrijske, liberalce so pa pri miru pustili. Ljudje so toraj kmalo spoznali, da za temi takozvanimi „kmeti“ stoji le ustavoverna, liberalna stranka, ki je na ta način hotela konservativne poslance ob veljavo spraviti. Hrupa in vpitja so ti ljudje toliko delali, da smo se res že bali, da bo gorenja Avstrija za našo stranko v kratkem zgubljena. Zdaj pa se kaže, da je bil naš strah prazen. Voliti se ima namreč namesto vmrlega Zeilbergerja en deželni in en državni poslanec. Volitve volilnih mož se se že vršile, in ravnokar nam je došlo poročilo, da so voljeni večinoma katoliško-konservativni volilni možje. Katoliška stranka v gorenji Avstriji toraj trdno stoji, tisti „bauernverein“ pa je votel strah, ki nema jedra, ker se je poganjal le za koristi liberalne gospóde, toraj tudi kmetu ni mogel ugajati. Liberalci so zopet za eno upanje goljufani.

Vnanje države.

Francozom se v Afriki dosti slabo godi. Arabski ustaši požigajo vasi in gojzde, večim četam francoske armade se umikajo ter zbeže v puščavo, pa se kmalo zopet prikažejo. Francoska vlada pošilja vedno novih vojakov v Tunis.

Za te slabe uspehe se odškodujejo republikanski čvekači z različnimi nagovori, pri kterih vežejo znane liberalne otrobe. Tako je Gambetta te dni enkrat izrekel te-le bedaste fraze: „Vzvišena besega, „vera“ ni nič drugega, ko tista vez, ki človeka na človeka veže, tako da sosed sosedu enak svojo čast povdarja, ter tako ustanovlja mejsebojno svobodo. Taka vera združuje nas danes tukaj v duhu bratstva. To je naše obhajilo in republikanska velika noč demokracije.“ Takim cvetočim bedastočam in blaznim čenčam pa ti ravno tako prismojeni poslušalci glasno ploskajo! Že iz tega vsak lahko posname, kak duh vlada na Francoskem, dokler ima še prvo besedo jud in prostozidar Leon Gambetta.

Čudno je, da je **ruska** vlada prepovedala v Varšavi nabiranje doneskov za češko narodno gledišče. Mi ne razumemo, kakošno slavjanoljubno stranko da zastopa Ignatijev, če kaj tacega prepoveduje. Slavjanski komité v Petrogradu se bo bojda energično pritožil čez to prepoved.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 31. avg. Iz naših notranjih homatij, ki nam po svoji večni enolichnosti že dolgočasne postajajo, obrnimo enkrat pogled v našo zunajno politiko. In če hočemo biti odkritosrčni, moramo reči, da nam

pravljene? In ko sta pred njim Fonte Agripa in Domicij Polion svoji hčeri zaobljubila, ali ju ni cesar pohvalil? Ali naš sloveči pesnik Horacij ohranjenje Rima ni pripisoval njim? Kaj časti, s kterimi jih obsipljete, grozne kazni, ko bi se spozabile, kaj niso ravno toliki dokazi vašega zaupanja? Omenim le Minucije, ki je bila živa pokopana, Herakleje, kteri se je s spoštovanjem ognil zmagoslavilec, Klaudije, ki je svojim pasom ladjo spravila v tek, ktere tisoč ljudi ni moglo premakniti. Ali ne pričava vse to vaše vere, tiste vere, ki ste jo hoteli pokazati, na živinskem trgu postavivši podobo sramežljivosti, ki naj čuje nad našim mestom?

„Kaj pa zares opazim na množici tistih, ki se pri v čas zakona zadrže? Kakošni ljudje so? Modrijani, ki verujejo v dvojstvo stvari, kterih se boječe izogibljejo menečij, da so od kudega; sebičneži, ki so nezmožni požertovalnosti; ljudje, ki sovražijo vsako odvisnost, vsako siljenje ali pa so tako udani spohotnosti, da hočejo oditi vsem težavnostim zakonskega stanu. Nekteri maloserčniki se strašijo dolžnosti tega stanu, ali pa se nespametno boje odgovornosti, ki bi si jo naložili. Nekteri premišljevalni duhovi se odpovedo zakonu, ker menijo, da se ne strinja z dušno delavnostjo, ktero so se poprijeli. Rokoborci in glumači se zakonstva zderže, boječi se, da ne bi izgubili svojih moči, svoje lepote, svoje mladosti, sploh tiste dari, ktere ljubi radogledno občinstvo.“

(Dalje prih.)

tudi ta nikakor ne ugaja. Kakove pota hodi Haymerle, to je sicer skrivnost, vendar zamo-remo iz prejšnjih skušenj soditi, da voditelj zunanje naše politike ni brez dotike z judovsko-framazonsko stranko, vsaj se kažejo organi te stranke dobro podučene o potih in naklepih Haymerletovih. Ko se je snovala prusko-avstrijska zveza, vedeli so judovski listi to že naprej, tako se bojimo, da se bo vresničila tudi njih pisarija o zvezi Avstrije z Italijo. V tem strahu nas potrjuje tudi to, da je bil Haymerle prej poročnik Avstrije pri laškem kralju v Rimu, in ker se na take mesta pošiljajo navadno „personae gratae“, misliti smemo, da tudi Haymerle ni nasprotnik take zveze. Nam pa preseda že prijateljstvo s prusko Nemčijo, ker ne verujemo v njeno iskrenost, še bolj pa se bojimo nesreče, ako se res naši državniški zapletli v kako prisrčnost s hinavsko in roparsko Italijo. Ta država se pred celim svetom baha s svojim sovraštvom do rimske stolice papežev; ta država je obljubljena dežela prostozidarjev, rudečkarjev, radikalnih republikancev in občestvenih rovarjev, ki jim nobena stvar na svetu ni tako zoperna, ko keršanska vera. In s to državo naj bi v zvezo stopila tista Avstrija, ki je po večini katoliška, ki je od nekdanj veljala kot steber konservativnosti in zgodovinskih pravic, kot izgled legitimne monarhije! Da bi se naša starodavna, pravično ustanovljena dinastija zvezala z dinastijo, ki se je do moči pospela z ropom in s pomočjo prekucijske sile! To je vsakako nenaravna stvar!

Nadalje nam je pomisliti, da Italija nikdar ne more postati odkritosrčna prijateljica naše države, dokler jej ta ne odstopi zaželjene kose zemlje, namreč Trsta in južne Tirole, pa morda še kaj več. Gotovo je, da italijanska zveza ne bo povšeči avstrijskem narodu, izvzemašti prostozidarje in jude na Dunaji, katerih pšenica le pod liberalizmom cveti.

Mi še vedno upamo, da do take zveze ne bo prišlo, saj mora že naravna mržnja v cesarskih krogih upirati se tako nenaravni zvezi.

V delegacijah imamo Slovenci poslanca, grofa Hohenwarta. On bi nam prav vstregel, ko bi pri bodočem zasedanju delegacij izrekel v imenu Slovencev, da mi prav nič ne maramo za zvezo z Italijo in da od nje nič dobrega ne pričakujemo.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. septembra.

(Konfiskacije.) Zadnji „Slovenec“, bil je zasežen zaradi notice o ptujskem taboru. Enaka osoda in bojda zavolj iste stvari je zadela isti dan tudi „Slov. Narod“.

(Dr. Jan. Bleiweis v plemeniti stan povzdignjen.) Naš narodni voditelj in oče dr. J. Bleiweis je kot lastnik reda železne krone povzdignjen v viteški stan s priimkom „vitez Trsteniški“. Častitamo!

(Za okrajne zdravnike na Kranjskem) so imenovani naslednji gg. zdravniki: dr. Anton Binter za Kamnik in dr. Franc Zupanec za Krško.

(Na korist československega gledališča) predaval bo g. Ivan Hribar dne 18. sept. v ljubljanski čitalnici o zgodovini pogorelega gledališča.

(Tombola v Vipavi.) Na mali Šmaren pripravi kmetiška podružnica v Vipavi tombolo z dobitki, za kmete jako pripravnimi.

(Šivalni stroji.) Ker nam je g. Janez Jax, prodajalec šivalnih strojev na dunajski cesti v Tavčarjevi hiši, potožil, kako Detterjevi agenti proti njemu rujejo, in mu kupce odgovarjajo, moramo tu konstatirati, da so

Detterjeve baharije, češ da ima le on prave in dobre stroje, čisto prazne, kajti prodajalci po raznih deželah imajo skor vsi eno in isto blago, ki ga dobivajo iz tovarn, toraj so Jan. Jaxove mašine ravno tako dobre. Če pa g. Janez Jax posebej priporočamo, zgodi se zato, ker je on miren, Slovanom prijazen konservativen Nemec iz gorenje Avstrije, nasprotno pa je znano, kako se je postavil g. Detter v vrsto zagriženih nemškutarjev, ter nam nasproti kandidirali pri zadnjih volitvah v mestni zbor in kupčijsko zbornico.

Č. bralce nadalje opozorujemo, da so Jan. Jaxovi potovalci, ki stroje po deželi prodajajo, pooblaščen s pismi, in mi prosimo zanje prijaznega sprejema.

(Ogenj.) V noči od četrtega na petek splasil nas je strel z Grada. Gorelo je v Glinah in je pogorel en kozolec. Razsajal je hudournik ter je strela vdarila v kozolec, da se je vnel.

Razne reči.

— Strašen vihar je bil nastal 28. pr. m. v Doberniču na Dolenjskem ravno med popoldansko službo božjo, 2. do 3. ure popoldne, ki je kar hiše razkrival, drevje podiral in lomil ter sadje otresal. V cerkvi je bilo vse ljudstvo nemirno, in g. župnik so morali jih opomniti okna in vrata pozapreti, da bi se kaka nesreča ne prigodila, in v kljub temu so se vendar šipe podrobile. Hudo je poškodvalo cerkveno streho. Železni drog na zvoniku je vkrivil. Pri sami cerkvi je gotovo 30 gl. škode. Govori se, da je bil tudi po družih krajih hud vihar. Enako je bilo v Žužemberku, kjer je le pri cerkvi čez 100 gl. škode. Enako žalostnih poročil je od bližnjih in daljnih krajev še prav mnogo.

— Vabilo k veselici, ktero napravi Solkanska šolska mladina s podporo društva čitalnice bode v nedeljo 4. septembra 1881 ob 1/2 5 popoldne na Batističevem vrtu. Program: 1. Pozdrav. 2. Cesarska himna, poje mladina in moški zbor. 3. Deklamacije: A. popotnik, B. mati. 4. Pri zibelki, poje moški zbor. 5. Igra: Stari vojak in njegova rejenka. 6. Po jezeru, poje mladina. 7. Deklamacije: A. modra miška, B. skopulja. 8. Molitve, poje mladina. 9. Deklamacija: Graničar. 10. Na straži, poje moški zbor. Pri urodu se bodo pobirali radodarni doneski v podporo šolske mladine.

— Dobrotljivost našega cesarja Na svetu ga res ni vladarja, ki bi toliko dobrot delil, kakor naš cesar. Ne mine skoraj dan, da bi ne brali o kakem cesarskem daru, zdaj za kako cerkev, zdaj za pogorelce, zdaj za stradalce, zdaj za poškodovane po toči itd. Pa ti darovi, ki se v javnosti zvejo, znašajo komaj polovico cesarskih milodarov, kajti mnogo dobrega cesar stori, da tega svet niti ne zve. Tako je nedavno nek oficir prosil, naj se mu izplača polovica njegove kavcije (6000 gl.), da bo svojo ženo oskrbel, ki je znorela. Vojaške oblasti mu tega po postavi niso mogle dovoliti, zato mu je cesar iz lastnega žepa podaril potrebnih 6000 gl. Tako je tudi sina nekega generala na svoje stroške vzel v orientarno akademijo. — Takim, ki goré in se vnamajo za republiko, naj služi to v prevdarek, ali bi mogel in hotel kateri koli predsednik toliko dobrega storiti?

Poslano.

Gosp. X Y Z. „Listnico“ pišete meni, naslov pa naredite drugemu. Čudno postopanje! Natolcevanje in ravnanje po tem, je tudi nekje prepovedano — sub Nro VIII. Da se tega prepričate, bodi Vam znano: Jaz Vašega

dopisa nisem v rokah imel, tedaj ga nisem mogel v koš vreči. Zarad tega listnice vredništva v št. 91 še razumil nisem. Jaz o znani reči tudi z enim štajarskim duhovnikom nisim niti v dogovoru, niti v dopisovanju. Koliko so potem vredne Vaše domišljije ter „Vaši“ protesti? „Terrorizacija“ nikakor ni na moji strani, ampak na Vaši. To bil bi lep vrednik, če bi tudi na škodo lista mogel vse v list vzeti, kar bi mu kdo poslal, naj bi večino bralcev še toliko žalilo! Sicer si pa tudi o tem nekaj domišljujete, kar bi z alo kedaj biti, pa zdaj še ni. J—č.

Vinska mešanja.

Kdor se hoče te naučiti, mora kupiti bukvice „receptbuch“, v katerih je zapisano, kako se iz kislega vina sladko naredi, kako se mu moč dá, kako se naredi vino brez grozdja; tudi kako se naredi vino iz tropin (po 1000 litrov iz 100 litrov) z doklado samih zdravih tvarin, tako rabljivo kot vino za dom, kakor boljše sorta za botelje. Tudi te bukvice uče, kako se naredi dober mošt iz sadja, vinski jezih, jesihov cvet, žganje, rum, likerji, droži dišave, zdravniške vode, mazila, mlo in še 1000 drugih kupčijskih izdelkov, ki donesajo več ko 100 odstotkov dobička. Cena bukvice je 3 gl., naprej za poslati ali pa s poštnim povzetjem pod naslovom (1)

Marija Hrdlička,

k. k. priv. Inhaberin, Wien, Wieden, Hauptstrasse Nr. 36, 1. Stock.

Hiša na prodaj.

V Šent-Vidu nad Ljubljano proda se hiša iz proste roke tik velike ceste, prav blizu farne cerkve stoji nova hiša obstoječa iz treh prostornih sob, kuhinje in dveh klet. Podstrešje ima vravnano tako, da se ondi lahko napravi še ena prav velika soba. Zraven hiše je sadni vrt, in na vrtu stoji nov, prav lepo zidani skedenj, šupa, ki se tudi lahko prenaredi v prav lično hišo. Proda se vse skupaj, ali tudi hiša in skedenj vsak posebej.

Hiša je pripravna za vsako kupčijo, zlasti pa, ker je blizu farne cerkve, za kacega gospoda duhovnika v pokeji. (1)

Prav ugodni pogoji zvedo se pri lastniku Miroslavu Tomcu, po domače pri Kraljiču v Šent-Vidu nad Ljubljano.

Dober kup ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, in če komu ura ni všeč, dam mu denar nazaj, toraj kupovalec ni v nobeni nevarnosti.

1 cilindur-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.

1 anker-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 10 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.

1 srebrna remontoir Washington-ura z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.

Zlate urice za gospe, prej 40 gl., zdaj 20 gl., z verižico za na vrat. (7)

Zlate remontoir-ure, prej 100 gl., zdaj 40 gl.

Na pet let dobri stojimo.

Ph. Fromm, urar.

(Uhrenfabrikant, Rothenthurmstrasse, gegenüber der Wollzeile Wien.)

Theologia moralis

auctore

Ernesto Müller,

suse sanctitatis praelato domestico, canonico ecclesiae metropolitanae viindobonensis, seminarii cleric. rectore etc. (3)

Trije zvezki vezani v pol usnji stanejo 11 gl. 40 kr. Dobiva se v kat. bukvarni.

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.